

Κρητικό παραμύθι

Όπερα σε μουσική και λιμπρέτο
της Μαριέλλης Σφακιανάκη

Πρόσωπα του έργου

Η πριγκίπισσα Γουρλομάτα - Λυρική σοπράνο

Ο Γλαύκος - Τενόρος

Η Ζαΐρα - Μεσόφωνος

Η Μάγισσα - Δραματική σοπράνο

Ο Ρήγας - Μπάσος

Ο τελάλης - Βαρύτονος

Ο ψαράς - Βαρύτονος

Αυτούς τους δύο ρόλους μπορεί να τους υποδυθεί ο ίδιος ερμηνευτής.

Ο Αφηγητής - Ηθοποιός πρόζας.

Η Βάγια - Ηθοποιός πρόζας

Φρουρός - Βουβό πρόσωπο

Μικρός αριθμός μικτής χορωδίας και μικρή ομάδα χορευτών.

Όργανα ορχήστρας

Πνευστά

Φλάουτο, όμποε, κλαρινέτο, 2 κόρνο, τρόμπα, 2 τρομπόνι,
2 φαγκότο.

Έγχορδα

A+B βιολιά, βιόλα, τσέλο, κόντρα μπάσο.

Κρουστά

4 κλασσικά τύμπανα, Γκρα κάσα, Στρατιωτικό ταμπούρλο,
Κονγκ, Ντέφι, Καστανιέτες, Κουδουνάκια, Πιάτο, Πιάτα,
Τρίγωνο, Μεταλλικά κρόσσια.

Το Κρητικό παραμύθι είναι βασισμένο πάνω σε παλιούς λαϊκούς χορούς της Κρήτης, κάποιους από την εποχή των Ενετών, όπως κατέγραψε πρόχειρα ο Κ. Ι. Σφακιανάκης ακούγοντάς τους από την λύρα του Κουφιανού και αποτέλεσαν την ζύμη για να πλαστεί αυτή η όπερα, έχοντας συνδετικούς κρίκους και άλλα πρωτογενή συνθετικά θέματα που οδηγούν την αφήγηση.

Πρόταση για τα σκηνικά του έργου.

Το έργο δεν έχει σκηνικά. Ολόκληρη η σκηνή είναι καλυμμένη με ένα ομοιόχρωμο ύφασμα και η κάθε αλλαγή εικόνας θα γίνεται με έντονα διαφορετικούς φωτισμούς, αλλά κυρίως με ένα ή δυο ξεχωριστά αντικείμενα που θα μπορούν ίσως να τοποθετούν οι ίδιοι οι ηθοποιοί στην ροή του ρόλου τους. – **Όπως στα παλιά κουκλοθέατρα** - Μια ξύλινη πολυθρόνα π.χ. σαν παλιός θρόνος θα σηματοδοτεί κάθε φορά το παλάτσο του Ρήγα.

Ένα πανό με ζωγραφισμένη θάλασσα και αμμουδιά που θα μεταφέρει ο τελάλης, θα ορίσει την συνάντηση του με τον ναυαγό Γλαύκο.

Ένας κουβάς με σχοινί στα χέρια της Ζαίρας, θα μας περιγράψει το πηγάδι της συνάντησής τους.

Στην δεύτερη πράξη μια ανεμόσκαλα, ένα φανάρι και ένα δεμάτι σχοινιά στο αριστερό μέρος της σκηνής θα σκιαγραφούν τον εσωτερικό χώρο του φάρου, ενώ παράλληλα στο δεξί μέρος της σκηνής, ένα δεύτερο πανό με ζωγραφισμένα βράχια και υποψία θάλασσας κάτω στο βάθος, θα παρουσιάζει τον εξωτερικό χώρο του φάρου όπου και θα γίνει η τελική δράση.

ΣΚΗΝΗ 1^η

Ένας βρακοφόρος Κρητικός βγαίνει και αφηγείται [ίσως μπροστά στην εικόνα του ερειπωμένου κάστρου της Γραμπούσας.]

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Πριν από πολλά χρόνια, την εποχή των Ενετών, ζούσε εδώ στην Κρήτη ένας Ρήγας με την μονάκριβή του κόρη, που όλοι την έλεγαν κρυφά "πριγκίπισσα Γουρλομάτα", γιατί 'χε δύο μάτια γουρλοτά, μα τόσο γουρλοτά, σαν δυο τηγανιτά αυγά!

Τρόμο προκαλούσε σ' όποιον την αντίκριζε. Κανένας άρχοντας δεν ήθελε να την παντρευτεί.

Ανέγγιχτα άφηναν στο τραπέζι τα χρυσά σερβίτσια οι γαμπροί μόλις την έβλεπαν και κάποιος ξενόφερτος πρίγκιπας, παραλίγο να πνιγεί τρώγοντας ένα ποδάρι από κοτόπουλο όταν την είδε μπροστά του.

Πικραίνονταν ο Ρήγας, μα πιο πολύ πικραίνονταν και μαράζωνε η κόρη του.

Ένα πρωί πήγε η μάγισσα της περιοχής να τους προτείνει μια λύση.

ΣΚΗΝΗ 1 – Μέσα στο παλάτσο του Ρήγα -

Ξεκινάει η Α εικόνα με την μουσική 1Α δίχως τα φωνητικά μέρη, ενώ βλέπουμε στον ξύλινο θρόνο του τον Ρήγα, πιο κει όρθια την πριγκίπισσα Γουρλομάτα περιτριγυρισμένη από μια μικρή ομάδα γυναικών, να φροντίζουν χορεύοντας στους ήχους της μουσικής την περιποίηση των μαλλιών της και να προτείνουν με επιδεικτικά δουλοπρεπείς κινήσεις τα ρούχα που βαστούν για να αλλάξει αν θέλει εμφάνιση, δείχνοντας έτσι στον Ρήγα το πόσο νοιάζονται την κόρη του.

EIKONA 1

1A

Allegro ♩=70

Solo

CORO

f *ff* *f*

5

mf

10

riten. . . .

piu meno mosso

Musical score for measures 10-14. The score is written for piano and includes a vocal line. The piano part features a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. The vocal line is mostly silent in these measures. The dynamic marking *p* is present at the beginning of the piano part. The tempo markings "riten. . . ." and "piu meno mosso" are positioned above the staff.

15

Tempo primo

Musical score for measures 15-19. The score is written for piano and includes a vocal line. The piano part features a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. The vocal line is mostly silent in these measures. The dynamic markings *mf* and *f* are present at the beginning and middle of the piano part, respectively. The tempo marking "Tempo primo" is positioned above the staff.

20 poco piu lento riten....

mf

24

Στην απότομη παύση
ακούγεται η φωνή της Μάγισσας.

ΜΑΓΙΣΣΑ
---Αστε με να περάσω!

Μπαίνει στη σκηνή η Μάγισσα βαστώντας σε ένα δισκάκι δυο ψεύτικα μάτια από ζαφείρι, και τα προτείνει στον Ρήγα λέγοντας θριαμβικά.

Μάγισσα
Καλημέρα Ρήγα μας!
Βρήκα μια λύση μαγική, το πρόβλημα της ρηγοπούλας να λυθεί!

Ρήγας [καχύποπτα]
Με ξόρκια και μάγια πάλι θα μας ζαλίσεις;

Μάγισσα
Μη βιάζεσαι να μ' αποπάρεις. Δες πρώτα τι της φέρνω!
Δυο μάτια από αστραπόγυαλο, δυο ζαφειρένια μάτια!
Άλλη στην Κρήτη τέτοια όμορφα μάτια δεν θα 'χει καμιά.

Ρήγας
Και πώς θα γίνει δηλαδή τούτο;

Μάγισσα
Σαν μάγισσα μπορώ να της τ' αλλάξω.
Στην θέση τους θα βάλω τα πιο ωραία μάτια.
[πλησιάζει στο πρόσωπο του ρήγα το δισκάκι με τα γυάλινα μάτια]

Μάγισσα
Δες πως αστράφτουν! Κοίτα!

Ρήγας [πιάνει με περιέργεια τα γυάλινα μάτια]
Μα αυτά είναι ψεύτικα. Δεν θα μπορεί να βλέπει!

Μάγισσα
Τι της χρειάζεται καλέ να βλέπει; Μήπως έχει ανάγκη να ζυμώνει το ψωμί; Όλες τις δουλειές υπηρέτες δεν τις κάνουν;
Θα κάθεται πανέμορφη δίπλα στον άντρα της κι όλα θα τις τα φέρνουνε στο χέρι.

*Δελεασμένη απ την περιγραφή η Γουρλομάτα πλησιάζει να δει το δίσκο με τα μάτια, ενώ συγχρόνως και οι γυναίκες γύρω παρασύρονται από αυτή την ιδέα τραγουδώντας προς τον Ρήγα πάνω στην **Μουσική 1B** με σόλο φωνή και κόρο.*

1B Allegretto

Solo

CORO

Sop+Alt. *mf*

f *ff* *mf*

Κα- λά τα λέ- - ει - Ρή- γα - μου και κοί- τα - τι - της -

5

φέρ-νει. Δυο μά-τια-πα- -στρα-- πό-γυα-- λο να 'λλά-ξου - νε - τα - μά- τια.

riten.... *piu mmeno mosso*

10 *Μάγισσα*

Της φέρ-νω τα πιο-μορ-φαγά-λι-να

15 *f* *Tempo primo*

f μά-τια! *f* Κοί- *f*

Κοί-τα πως λά-μπουν κοί-τα...

19 *Poco piu lento* *mp*

τα Δυο πέ- ρες φεγ- γα- ρό- πε- - τρες, στα μά- τια της θα

Poco piu lento *mp*

23 *riten....* *pp*

μπού- νε μό- λης τάλ- λα βγού- νε.

riten.... *pp*

Ρήγας
Μα ποιος γιατρός
θα μπορέσει να το κάνει αυτό;

Μάγισσα
Εγώ Ρήγα μου και μόνον εγώ!
Κοίτα τα δάχτυλά μου...

Κοίτα!

2 Poco piu meno mosso ♩ = 65

25 A 25B *mf*

Solo

Κοί- τα! Αυ τά τα νύ- χια θα κά- νουν το

CORO

sf *mf*

28 *f* *p*

θαύ- μα, το θαύ- μα! Με μια μο- νά- χα κί- νη - ση μπο-

f *p*

33 *mf* *p* *mf*

ρώ να της τα βγά- λω, για ν'α- ποκ- τή- σει Ρή- γα - μου τα

mf *p* *mf*

3

38 *f* *ff*

πιο ω- ραί α μά- τια!

θα τρέ- - χουν - ό- λοι

f *ff*

41

άρ - - χο - - ντες ποιος να την πρω - το -
 πά - ρει! Αχ

mf

44

θά - χει μά - τια πρά - σι - - να, διο σμα -
 ράγ - δια στρα - φτε -

47

ρά- α

mf

49

λά- μπουν, λά- μπουν!

λά- - μπουν, λά- μπουν!

f

ff

f

53

f *mf*

λά-μπουν, ασ-τράφ-τουν!

Τέ-τοια μά-τια κινδεν βλέ-πουν, διό-λου δεν πει-ρά- - ζει...

f *mf* *f*

58

ff

Τέ-τοια μά-τια κινδεν βλέ-πουν δε μας νοιά- - ζει!

fff

Γουρλομάτα
Δέχομαι
να τυφλωθώ!
θα πονέσω;

63

SOLO

CORO Χορεύοντας *mf*

SOPR

MEZZ

mf

Μπροσ στα κά- ληρεινο πό- νοσεινο πό- - νος;

Μπροσ στα κά- ληρεινο πό- νοσεινο πό- - νος;

69

Μπρο στά στα κά- λητειν ο πό- - νος; Μπροστα κά- λη τειν ο

Μπρο στά στα κά- λητειν ο πό- - νος; Μπροστα κά- λη τειν ο

3

Μάγισσα

84

Το θαύ- - μα! Τώ- ρα θα το
 νυ- χιά-στη- νε!
 νυ- χιά-στη- νε!

mf *f*

89

δεί- - τε - τώ- ρα... Έ- - - λα!
 νυ- χιά-στη- νε! νυ- χιά-στη- νε!
 νυ- χιά-στη- νε! νυ- χιά-στη- νε!

f

94 *f*

Στά- σου Στά- σου Στά- σου

νυ- χιά-στη-νε! νυ- χιά-στη-νε! νυ-

mf *f* *mf*

99

Στά- σου Στά- σου

χιά-στη-νε! χιά-στη-νε!

f *mf* *f*

105

Στα σου να δού - νε

mf *f*

109

το θαύ - μα!

mf *f* *mf* *f* *mf*

114

Στά- σου!

νυ- χιά- στη- νε!

νυ- χιά- στη- νε!

118

6
Γουρλομάτα

Στά- σου!

Ω - - ι Ω ι!

νυ- χιά- στη- νε!

νυ- χιά- στη- νε!

νυ- χιά- στη- νε!

Μάγισσα

123

Musical score for measures 123-127. The score is in 2/4 time and features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a long note 'A-' in measure 123, followed by rests. In measure 124, the vocal line has a whole note rest. In measure 125, the vocal line has a half note 'vu-'. In measure 126, the vocal line has a half note 'χιά-στη-'. In measure 127, the vocal line has a half note 'νε!'. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include *ff* in measure 125 and *fff* in measure 127. A fermata is placed over the vocal line in measure 123.

128

Musical score for measures 128-132. This section consists of piano accompaniment. The right hand plays chords in the treble clef, and the left hand plays a bass line in the bass clef. The dynamics are marked *fff* in measure 129. The score is in 2/4 time.

133 Γουρλομάτα *f* Μάγισσα

A! - - - - - Ό- ι Ό- ι Οϊ! Μπρος στα κά- λη τειν ο
 Μπρος στα κά- λη τειν ο
 Μπρος στα κά- λη τειν ο

ff *f*

140 *riten.....*

πό- νος τειν ο πό- - νος;
 πό- νος τειν ο πό- - νος;
 πό- νος τειν ο πό- - νος;
riten.....

Γουρλομάτα
 Και δεν θα βλέπω
 τίποτε μπλιο;

Μάγισσα
 θα βλέπουν όλοι
 την ομορφιά σου!

7 Poco meno

142 *mp* *<* *mf*

SOLO *Gourloumata*

Sopr *Ξη- μέ- ρω- μα του ή- λουρο- δα- λό, Ω - -*

Alti *CORO*

Pian *mp* *mf* *mp*

150 *mp* *<* *mf*

δεν θα ξα- να δώ... Δύ- ση πορ-φυ-ρέ- - νια, πο- τέ ξα- νά!

mp *p* *mf*

160

mf *mp*

Ταμικ-ρά του - κά-μπου α-γριο-λού- λου- δα. Σκο-

mf *mp*

169

p *mp* *mf*

τά- δι μαύ-ρο μό- νο θα θω- ρώ... Το βλέ - μμα του Κύ- - ρη - μου,

mp *pp* *mp* *mf*

177 *Ralletanto* *f* *mf* *A tempo* *f* *ff*

Δεν θα ξα-να δώ, *mf* δεν θα ξα-να δώ, ό-χι! Ο-χι! Φύγε!

Ralletanto *f* *mf* *A tempo* *f* *ff*

O- o o o O-χι!

Ρήγας - Αααα πα, πα.... [καταρρέει στον θρόνο λυπόθυμος.]

[η Βάγια ορμάει πάνω στη μάγισσα με ένα σκουπόξυλο.]

ΒΑΓΙΑ ---- Φύγε από δω κακούργα!
 πούρθες να τυφλώσεις την ρηγοπούλα!
 πας με τα μάγια να μας φέρεις το καλό;

Τα μάγια φέρνουν μόνο το κακό!

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Έφυγε η μάγισσα δαρμένη και κανείς δεν μίλησε ξανά γι αυτό.
 Κι η ρηγοπούλα πικραμένη κλείστηκε στην κάμαρά της
 και μαράζωνε στη μοναξιά της,

Όσπου ο Ρήγας σκέφτηκε να στείλει τελάλη στα νότια παράλια της Κρήτης
 που λούζονται στο πέλαγος το λυβικό.
 Ηλιζε πως δεν θα 'χε φτάσει ως εκεί
 η φήμη των ματιών της κόρης του
 κι όποιο αρχοντόπουλο την έπαιρνε γυναίκα
 θα του 'δινε για προίκα τον κάμπο της Μεσαράς.